

Dokuzuncu İskân Mıntıkası ve Kadro Cetvelleri

Nineth Settlement Area and Table of Cadre

Kürşat KURTULGAN*

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllarda başını ağrıtan en büyük sorun sınırlarına yığılan çok sayıda muhacirin iskân faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi olmuştur. Henüz kurulan devlet, bir taraftan sınırları içerisindeki halkın içinde bulunduğu zor şartları ortadan kaldırmaya, diğer taraftan da sınırları içerisine aldığı ırkdaşlarının yerleştirilmeleri için çalışmalara başlamıştır. Ekonomik olarak kalkınmanın sağlanması durumunda mevcut birçok sorunun ortadan kalkacağına farkında olan dönemin idarecileri bu süreçte hem vatandaşlarına ve hem de göçmenlere yönelik politikaları uygulamaya koymuş ve insanlarını bir an evvel üretici duruma getirebilmek için 100 milyon liradan fazla harcama yapmıştır. Bu süreçte sırf bu işler için Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti kurulmuş ve Türkiye genelinde İmar ve İskân mıntıkları oluşturulmuştur. Bu çalışmamızda söz konusu dönemde oluşturulan İskân mıntıklarından bir tanesi olan Dokuzuncu İskân Mıntıkası'nın kapsadığı yerler, buralarda çalışan kadrolar ile bunların görevleri ortaya konmaya çalışılmıştır

ANAHTAR KELİMELELER

İskân, Mıntika, Konya, Misafirhane, Memur.

ABSTRACT

The biggest problem that the Republic of Turkey faced during the first years of its existence were the settlement of the many immigrants who crowded up at the borders. The newly established state tried at the one hand to improve the severe conditions of its own folk and on the other to settle the immigrants of the same race. The administrators of those days, aware of the fact that the many problems would dissolve by itself if the economy would flourish, have implemented their policies in order to make their own folks and the immigrants producers as soon as possible and spent more than 100 million Turkish Lira for this purpose. Throughout this process, only for the realisation of these particular aims, mandatories for exchange, public works and housing were established and throughout Turkey terrains for public work and housing were created. The present study aims to determine the area of the Ninth Settlement Terrain, the tables of cadres and their responsibilities within this terrain.

KEY WORDS

Settlement, Terrain, Konya, Guest House, Civil Servant.

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD.

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti halkı, uzun yıllar süren savaşlardan yıpranmış bir şekilde çıkmış, yaralarını daha saramadan “Göç ve İskân” sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Sorunun bir an evvel çözüme kavuşturulması şarttı. Bu zorunluluk, Türkiye açısından iki önemli gerekçeye dayanmaktaydı. Bunlardan biri Türkiye’den gönderilecek Rum unsurların yerine Müslümanları ikame ederek, ülkede nüfus açısından homojen bir yapı oluşturmak ve ulus devletin oluşum sürecini hızlandırmaktı. İkincisi ise, eğer çabuk davranılmadığı ve Müslüman Türk nüfus Yunanistan’dan bu tarafa aktarılmadığı takdirde yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalınacağıydı(GÖKAÇTI 2005: 137). Söz konusu gerekçeler sadece Yunanistan’da yaşayanlar için değil, tüm Balkan coğrafyasında bulunan Müslümanlar için geçerliydi.

Osmanlı Anadolu’su XIX. yüzyılın sonlarından itibaren göç hareketlerine giderek aşına olmuş ve bunun etkisiyle muhacir işlerinde oldukça uzmanlaşmıştır. Bunun etkisiyle muhacir işlerinin düzenlenmesi ve uygulanmasında birçok kurum ihdas edilmiştir(KURTULGAN 2010: 25). Osmanlı’dan Türkiye Cumhuriyeti’ne miras kalan bu kurumların merkezîyetçi ve hantal yapıları, iskân politikalarında başarısız olunmasına sebep olmuştur. Bu sebeple, yeni bir yapıya olan ihtiyaç giderek artmış ve Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti 13 Ekim 1923 tarihinde TBMM’de kabul edilmiş ve 8 Kasım 1923 tarihli kanunla kurulmuştur(ÖNDER 1990: 164;İPEK 2000: 35). Yeni bakanlık, var olan ve gelecek olan tüm göçmenlerin taşınması, barınması, beslenmesi ve iskânı ile ülkenin yeniden yapılandırılması da dâhil olmak üzere, muhacir sorunlarıyla ilgili diğer konularda görevlendirilmiştir(YILDIRIM 2006: 287).

Türkiye, tüm imkânsızlıklara rağmen Balkanlar’da yaşanan insanlık dramına son verebilmek için oradaki Müslümanlara yardım etmek ve kucak açmak durumunda kalmıştır. Bu sorunun çözümü için yapılan hazırlıklar çerçevesinde Vekâletçe, iskân bölgelerini tespit ve bu işleri organize etmek üzere 17 Haziran 1339(1923) tarihinde bir komisyon oluşturulmuş; başına da İstatistik Genel Müdürü Cemal Hüsnü Bey, getirilmiştir. Komisyon, biri reis ve dördü aza olmak üzere, toplam beş üyeden oluşmuştur(BCA. 030.10.123.872.14. L.4). Burada yapılan çalışmalar çerçevesinde hazırlanan, 17 Temmuz 1923 tarihli kararnameye göre, ilk etapta muhacirlerin iskânı için sekiz bölge tespit edilmiş de(BCA. 272.11.20.102.17), gelmesi planlanan muhacir sayısının çok çok üstün-

de bir muhacir izdihamı yaşanmıştır. Zaman içerisinde gelmesi muhtemel olan muhacir sayılarına göre iskân mıntıklarında da artış olmuştur.

İskân Mıntıkları

Vekâlet, yurtdışında gelmeye hazırlanan muhacir sayılarının gün geçtikçe artması üzerine, sekiz olan mıntika sayısını 4 Haziran 1925 tarihinde 10'a çıkarmıştır(BCA. 272.12.58.158.14; 272.12.40.43.16). Buna göre;

Birinci Alan: Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Gümüşhane, Amasya, Tokat, Çorum.

İkinci Alan: Edirne, Tekfurdağı(Tekirdağ), Gelibolu, Kırklareli.

Üçüncü Alan: Balıkesir.

Dördüncü Alan: İzmir, Manisa, Aydın, Menteşe(Muğla), Afyon.

Beşinci Alan: Bursa, Çanakkale.

Altıncı Alan: İstanbul, Çatalca, Zonguldak.

Yedinci Alan: İzmit, Bolu, Bilecik, Eskişehir, Kütahya.

Sekizinci Alan: Antalya, Isparta, Burdur.

Dokuzuncu Alan: Konya, Niğde, Kayseri, Aksaray, Kırşehir.

Onuncu Alan: Adana, Mersin, Silifke, Kozan, Antep, Maraş(ARI 2007: 53;ERDAL 2006: 183).

Bu mıntıkların oluşturulmasının amacı, gelecek olan muhacirlerin geldikleri iklim şartları, sanatları, mizaçları gibi bir takım şartların göz önünde bulundurulmasıyla yerleştirilmelerinin sağlanmasıdır. Böylelikle gelişigüzel, çeşitli bölgelere iskân edilmemişler, kendileri için en uygun olan yerler önceden tespit edilerek yerleştirilmişlerdir(BCA.272.11.18.82.11; AGHATABAY 2007: 118). Bu süreçte, muhacirlerin sosyo-ekonomik yapıları gelmeden önce ayrıntılı bir şekilde tespit edilmiş ve iklim özelliklerinden yetiştirdikleri ürünlere kadar her türlü ayrıntı kayıt altına alınarak cetveller halinde Mübadele, İmar ve İskân Vekâlet'ine gönderilmiştir. Burada yapılan çalışmalar neticesinde de uygun olan bölgeler belirlenmiş ve gelen muhacirler iskân mıntıklarına sevk edilmiştir(BCA. 272.13.79.1.19).

Oluşturulan İmar ve İskân Mıntika Müdürlerinin görev ve yetkileri ise şunlardı: Mıntıkları dâhilindeki göçmenlerin her türlü sorununa çözüm bulmak, emrindeki memurların faaliyetlerini izlemek, Hilâl-i Ahmer dispanseri ihtiyacı karşılamıyorsa mıntika dâhilinde çalıştırılmak üzere, hekim tayin etmek, yerleştirilecek metruk meskenleri tamir etmek, yeni köylerin kurulmasını sağlamak,

göçmenleri üretici duruma getirebilmek için vekâletin gönderdiği talimat doğrultusunda tohum, alet, edevat vermek ve gerekirse ziraat memuru tayin etmekte(İPEK 2000: 37).

Mıntıklarda, iskân faaliyetleri çerçevesinde yapılanlar, sevk edilen muhacirlerin isimleri, yaşları, cinsiyetleri, meslekleri, nereden geldikleri ve nerelere iskân edildikleri gibi bilgiler oluşturulan cetvel ve defterlere kayıt edilmiş ve bir nüshası da merkeze gönderilmiştir(BCA. 272.11.18.82.8; 272.12.51.113.23).

Dokuzuncu İskân Mıntıkası ve Çalışanları

İskân bölgelerinin tespiti çalışmaları çerçevesinde oluşturulan mintıklardan birisi de, Dokuzuncu İskân Mıntıkasıdır. Bu mintikanın merkezi Konya vilayeti olup, Konya'nın yanı sıra Niğde, Kayseri ve Aksaray gibi şehirleri de kapsamaktadır. Hazırlanan planlara göre, Konya'ya 4.340, Niğde'ye 27.435, Kayseri'ye 9.228 ve Aksaray'a 5.409 olmak üzere, toplamda 46.412 muhacirin iskân edilmesi kararlaştırılmıştır(BCA. 272.12.40.43.16. L. 4). Fakat göç sürecinde yaşanan yoğunluk üzerine Konya'ya iskânı planlanan sayının çok üzerinde muhacirin yerleştirildiği görülmüştür.

Oluşturulan Dokuzuncu İskân Mıntıkasının Konya-Aksaray arasındaki güzergâhı ve konak mahallerini tetkik etmek üzere Süleyman Hilmi Efendi görevlendirilmiş ve 8 Mart 1340(1924) tarihinde çalışmalarına başlamıştır(BCA. 272.71. 32.40.7. L. 1). Süleyman Hilmi Efendi'nin raporu doğrultusunda mintıkada çalıştırılmak üzere memur ve müstahdemlerin işe alındığı ve bunların büyük bir kısmının yerli halktan oluştuğu görülmektedir(BCA.272.71.32.40.7.L.2). 1924 yılı itibariyle, burada çalışmakta olan bazı memurların ihtiyaca göre başka illere tayin edilerek görevlendirildikleri de olmuştur. Bu bağlamda, Konya İskân memuru Abdullah Niyazi Bey, 3.000 kuruş maaşla İçel vilâyeti İskân ve İmar müdüriyetine ve müstahdem Ömer Hasib Bey, 1.200 kuruş maaşla Adana mintıkası müdüriyeti kitabetine ve merkez misafirhanede müstahdem İsmail Hakkı Efendi, Mersin misafirhane kâtipliğine nakil ve tahvil edilmiştir. Hade-me, aşçı ve bekçi gibi işler için de lüzum ve ihtiyaç hâsıl oldukça valiliklerce işe alımlar yapılmış ve bunların maaşları, 2.500 kuruşu geçememiştir (BCA. 272.71. 32.40.7. L. 3). Bunlardan başka 500 nüfustan fazla kabiliyet-i iskân iyesi olan kazalara bir komisyon kâtibi ve 1.000 nüfustan fazla muhacir iskân edilebilecek vaziyette bulunan kazalara bir de iskân memuru verilmiştir. 350 nüfusluk kabiliyeti iskân iyeyi haiz olan Ereğli, 175 nüfus-ı iskân iyesi olan Bozkır kazalarına ne kâtip ve ne de memur verilmiş, muhacirin muamelatı mahalli komisyonlarına terk edilmiştir (BCA. 272.71. 32.40.7. L. 5).

Merkezi Konya olan Dokuzuncu İskân Mıntıkası Müdüriyetinin kurulduktan sonra bir süre ihtiyaç duydukları binalara kavuşamadıkları ve bu sebeple işe başlayan memurların görevlerini yeterince yapamadıkları anlaşılmaktadır. Bu sorunun çözümü için, çevrede uygun bulunan binaların yanı sıra, göç yolları üzerinde bulunan bazı binalar, iskân faaliyetleri çerçevesinde kullanıma açılmıştır. Ayrıca ihtiyaç durumunda kullanılmak üzere yeni binalar yaptırılmıştır. Örneğin, Kayseri ve Niğde'ye gönderilen muhacirler, Ulukışla'dan sevk edileceklerinden orada lâzım gelen hazırlıkları yapabilmek üzere burada bir misafirhane yapılmıştır. Süleyman Hilmi Efendi raporunda buralarda çalıştırılmak üzere Ulukışla'dan Kayseri'ye kadar dört konak memuruyla dört hademeye ihtiyaç bulunduğunu belirtmiştir. Bu çalışanlar, 4 Şubat 1924 tarihinde göreve başlatılmışlardır (BCA. 272.71. 32.40.7. L. 7).

Tablo 1. Dokuzuncu İskân Mıntıkası'nın umumi kadrosu ve maaşlar:

Aded	Memuriyet	İsmi	Maaşı (Guruş)	Başlama Tarihi
MINTIKA MÜDÜRIYETİ				
1	Mıntika Müdürü	Talat Bey	6000	28 Ocak 1924

MÜDÜRIYET KALEMİ

1	Müdür	Hüseyin Bey	2500	7 Ocak 1924
1	Kâtip	Reha Bey	4500	8 Ocak 1924
1	Kâtip	Rafet Bey	4500	8 Ocak 1924
1	Kâtip	Şükrü Efendi	2000	8 Ocak 1924
1	Baş Hademe	Cevad Efendi	2000	8 Ocak 1924
2	Hademe		2000	

İSKÂN İMAR ŞUBESİ

1	Müdür	Abdullah Niyazi Bey	3000	9 Aralık 1923
1	Kâtip	Hüseyin Bey	2500	27 Aralık 1923
1	Kâtip	Cevdet Bey	2500	15 Ocak 1923
1	Mühendis		2500	
1	Kondüktör	Şahin Bey	6000	27 Ocak 1924

İAŞE ŞUBESİ

1	Müdür	İbrahim Hacı Bey	3000	
1	Kâtip	Nuri Bey	4000	
1	Kâtip	Abdülaziz Efendi	1000	
1	Ziraat Memuru	Mehmet Necati Efendi	4000	
1	İstatistik (İhsâiyat) M.	Süleyman Bey	5000	1 Şubat 1340

SEVKİYÂT VE NAKLİYÂT ŞUBESİ

1	Müdür	Asaf Bey	3000	29Aralık 1923
1	Kâtip	Kemal Bey	6000	23Aralık 1923
1	Sevk Memuru	Salih Efendi	4500	23 Ocak 1924
1	Sevk Memuru	Nabi Efendi	4500	19 Ocak 1924
1	Sevk Memuru	Osman Nuri Bey	4000	3 Ocak 1924

MUHASİBİ MES'ULLER ŞUBESİ

1	Muhasibi mesul	Mustafa Nuri Bey	5000	12 Ocak 1923
1	Veznedâr	Tevfik Bey	6000	17 Ocak 1924
1	Kâtip	Pertev Bey	5000	22 Ocak 1924
1	Kâtip	Muhsin Bey	5000	

MERKEZ MİSAFİRHANESİ

1	Müdür	Cemil Bey	7000	7 Ocak 1923
1	Kâtip ve Hesap M.	Şevki Efendi	4500	28 Ocak 1924
1	Ambar ve İlaşe M.	Kadri Bey	3000	28 Ocak 1924
1	Aşçı		2000	28 Ocak 1924
4	Hademe		2000	28 Ocak 1924

KONYA İSKÂN MEMURLUĞU

1	İskân Memuru	Ahmed Niyazi Bey	6000	15Aralık 1923
1	Kâtip	Muhsin Saim Efendi	4500	

SİHHİYE ŞUBESİ

1	Tabip	Binbaşılıktan Mütekaid Cemal Bey	7000	2 Eylül 340
1	Göçük Sıhhiye M.	Abdullah Hulusi Efendi	4500	29 Ocak 1923
1	Göçük Sıhhiye M.	Münhall	2500	29 Ocak 1923
1	Revir Memuru	Münhall	2000	29 Ocak 1923

KONYA MÜLHAKÂTI MEMURÎNİ

1	Akşehir İskân İmar Şubesi Memuru	Şaban Hacı Bey	5000	29 Ocak 1923
1	İlgin " "	Mustafa İskender Bey	4000	2 Aralık 1923
1	Karaman " "	Ragıp Bey	4000	9 Aralık 1924
1	Ereğli " "	Mustafa Bey	4500	26 Aralık 1923
4	Kâtip	Münhall her kazaya 1 Kâtip.	4000	

KAYSERİ VİLÂYETİ

1		İskân İmar Memuru	2000
1		Kâtip	1500
1		Tabip	7000
1		Göçük Sıhhiye Memuru	4500
1		Kondüktör	5000
1		Sevk Memuru	3000
1		Sevk Memuru	3000
1		Misafirhane Memuru	5000
1		Kâtip ve Hesap M.	2500
1		Ambar ve İaşe Memuru	4500
3		Hademe	2000

KONAK MEMURLUKLARI

4	Konak Memuru		4500
4	Hademe		2500

ULUKIŞLA MİSAFİRHANESİ

1	Misafirhane Memuru	Topçu Yüzbaşılıktan Mütেকaid Şükrü Efendi	5000
1	Kâtip ve Ambar Memuru	İsmail Hakkı Efendi	4500
1	Ambar İaşe Memuru	Osman Nuri Efendi	4000
1	Sevk Memuru	Ferit Efendi	2000
1	Hademe		2000
1	Ulukışla Kaza Memuru	Fevzi Bey	4000

NİĞDE MİSAFİRHANESİ

1	Misafirhane Memuru	Binbaşılıktan Mütেকaid Naci Bey	5000
1	Misafirhane İaşe Kâtibi	Muhacir Mübadele M. Mütেকaid Mustafa Nuri Efendi	4500
1	Ambar İaşe Memuru	Necip Beğzade Ruhi Bey	3500
1	Sevk Memuru	Hindistanlı Mülteci Tabi asından Mustafa Efendi	4000
1	Niğde Kaza Memuru	Galip Bey	5000
1	Bor Kazası Komisyon Kâtibi	Askeri baş kitâbetinden Mustafa Karakaya Şakir Efendi	4000

DEVELİ KAZASI

Develi Kaza Memuru		4500
Develi Kom. Kâtibi	İhtiyat Zabıt Vekili Murat Ağâh Efendi	4000

İNCESU KAZASI

İncesu Misafirhane Memuru	Mütেকaid Yüzbaşı Kamil Efendi	5000
İncesu Misafirhanesi İaşe Kâtibi	Sevkiyat Memurluğundan Mütেকaid Mehmed Said Bey	4000
İncesu Misafirhanesi Ambar ve İaşe Memuru	İaşe Memurluğundan Mütেকaid Hasan Efendi	4500
"Sevk Memuru		4000
"Sevk Kâtibi		4000
"Kaza Memuru		4000
"Komisyon Kâtibi		4000
Kayseri Merkez Kaza Memuru	Mütেকaid Binbaşı Hâkim Bey	5000
Kayseri Merkez Kaza Komisyon Kâtibi	Gümüş Nahiyesi Müdürü sabıki Rafet Efendi	4000
Bünyan Kazası Komisyon Kâtibi		4000

AKSARAY VİLAYETİ

Merkez Kaza Memuru	Necib Bey	5000
Komisyon Kâtibi	Nevşehirli Mustafa Efendi	4000
Mrk.Misafirhane Memuru		5000
Merkez Kaza İaşe Ve Ambar Memuru	Süleyman Efendi	4500
Merkez Kaza İaşe ve Ambar Kâtibi		4500
Merkez Kaza Sevk Memuru	Rağıp Bey	5000
Merkez Kaza Sevk Kâtibi	İhtiyat zabıt nefer Veli Hayrı Efendi	4000
Arabsun Kaza Memuru	Mütekaid Kıvrımlı Yüzbaşı Ali Rıza	4000
Arabsun Kaza Komisyon Kâtibi	Mehmet Emin Efendi	4000
Kırşehir Merkez Kaza Memuru	Kırşehir Orman Memuru Ahmed Ef.	5000
Kaza Komisyon Kâtibi		4000
Konya Aksaray Arasında Menzil Memuru		3500
Konya Aksaray Arasında Menzil Memuru		3500
Ürgüb Kaza Memuru	İdadiye memurlarından Men- zilci zâde Cafer Halil Efendi	4500
Ürgüb Kaza Komisyon Kâtibi		
Nevşehir Kaza Memuru	Konya Merkez Misafirhanesinin Müstahdemi Mütekaidi Tahsin Efendi	4500
Nevşehir Kaza Komisyon Kâtibi		4000

Kaynak: BCA. 272.71. 32.40.7

Dokuzuncu İskân Mıntıkası çalışanlarının vazifelerine göre farklı miktarlarda maaş aldıkları görülmektedir. Buna göre en yüksek maaşı Sıhhiye Şubesi'nde çalışan tabip Cemal Bey almaktadır. En düşük maaşı alanlar ise, hademelerdir. Tablodan anlaşıldığına göre, herkesin görevleri ile yapacakları önceden belirlenmiş ve buna göre çalışanlar işe alınmıştır. Mıntika Müdüriyeti'nde Mıntika Müdürü, mıntikanın genelinde yapılan ve yapılacak olan işlerden sorumludur. Müdüriyet bünyesinde üç adet kâtip çalıştırılmakta ve bunlar genel olarak yapılması gerekenleri şubelere bildirmek ve yazışmaları gerçekleştirmekle sorumludurlar. Bu çalışanların yanı sıra iki tane de hademe görevlidir.

Müdüriyetten sonra gelen iki önemli daire ise, İskân İmar ve İaşe şubeleridir. İskân İmar şubesinde genel olarak yapılan iskân faaliyetleri düzenlenmiştir. İskân İmar şubesinden sonra, İaşe Şubesi gelmektedir. Bu dairede muhacirlere tevzi ve taksim olunacak olan tohumluk, çift hayvanatı, alet edevat ve yardımlar gerçekleştirilmiş ve kayıt altına alınmıştır. Sevkiyat ve Nakliyat Şubesi'nde ise, gelen muhacirlerin nerelere ve hangi araçlarla gönderilecekleri belirlenmektedir. Ayrıca mıntika genelinde yapılan harcamalar ve genel masrafların kayıtları içinde Muhasebe Şubesi, muhacirlerin barınmaları için misafirhaneler ve sağlık sorunlarının çözülmesi için de Sıhhiye Şubesi oluşturulmuştur.

Şube müdürleri ise, sorumlu oldukları şubelerde yapılması gereken işleri yaparken aynı zamanda genel evrak müdürlüğünden de sorumlu tutulmuşlardır. Kâtipler ise genel olarak yapılan işlerin kayıtlarını tutarken, İskân İmar Şubesi'nde görevli olanlar ihtiyaç durumunda tevzi çalışmalarına da katılmışlar ve iskân mahallerine kadar giderek muhacirlere verilen her türlü mal ve mülkün krokilerini çizerek kayıt altına almışlardır.

Oluşturulan bu şubelerin yanı sıra mıntika genelinde muhacirlere hizmet vermek üzere misafirhanelerde hazırlanmıştır. Bu bağlamda: Dokuzuncu İskân Mıntıkası genelinde ihtiyaca göre toplam 5 adet misafirhane hizmet vermiştir. Bunlardan biri merkezde, diğerleri ise Kayseri, Niğde, Aksaray ve Ulukışla'da bulunmaktadır. Misafirhane görevlileri gelen muhacirlerin barınması, beslenmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesinden sorumlu tutulmuşlardır (BCA. 272.71.32.40.7; 272.12.41.46.21.L.10).

SONUÇ

Türkiye ve Yunanistan arasındaki karşılıklı azınlık mübadelesini, geniş etnik ve dini azınlık kitlelerin uluslararası hukuk ilkeleri doğrultusunda ilk defa örgütlü bir şekilde yer değiştirmelerine ve sonuçta iki ayrı devletin etnik olarak homojen bir hale gelmelerine imkân tanıyan başarılı bir düzenleme olarak görmek mümkündür. Başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini söyleyebileceğimiz bu model, sonraki yıllarda da örnek alınmıştır. Bunlardan bir tanesi, İngiltere tarafından 1937'de Filistin'deki Arap-Yahudi çatışmasının çözümü için önerilmiştir, fakat uygulanamamıştır. İkincisi ise, Hindistan ve Pakistan arasında 1947'de gerçekleşen nüfus mübadelesidir. Bu olay, 11 milyondan fazla Hindu ve Müslümanı kapsayarak tarihe en büyük nüfus mübadelesi olarak geçmiştir (YILDIRIM 2006:10-15).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşanan göç olaylarında oldukça fazla sayıda muhacirin Dokuzuncu İskân Mıntıkası dâhilinde iskân edildikleri söylenebilir.

Bu bağlamda: Mıntıka genelinde iskân faaliyetlerinin belli bir plan dâhilinde etkin ve düzenli bir şekilde gerçekleşebilmesi için çok sayıda görevliye ihtiyaç duyulmuş ve yoğunluğa göre dönem dönem sayıları azalsa da birçok memur ve hademe görevlendirilmiştir. 28 Şubat 1924 tarihi itibariyle Dokuzuncu İskân Mıntıkası'nın idari sınırları içerisinde toplam 92 memur ve 20 hademenin çalıştığı görülmektedir. Zor şartlar altında hizmet eden bu insanların yaptıkları çalışmalarla iskân faaliyetleri büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye'ye gelen göçmenlerin yerleştirildikleri bölgelerdeki yerli nüfustan ayırt edecek keskin farklılıkların olduğundan söz edilemez. Fakat sınırlı kaynakların dağıtımında bu insanların gözetilmesi ve kollanması yerli halkla aralarında bir mesafenin oluşmasına ve uzunca bir süre çıkar çatışmaları yaşanmasına sebep olmuştur. ©

KAYNAKLAR

1-Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi Belgeleri

030.10.123.872.14;272.11.18.82.8;272.11.18.82.11;272.11.20.102.17;272.12.40.43.16;272.12.41.46.21;272.12.51.113.23;272.12.58.158.14;272.13.79.1.19; 272.71.32.40.7.

2- Başvuru Eserleri

AGHATABAY, Cahide Zengin, *Mübadelelerin Mazlum Misafirleri, Mübadele ve Kamuyu (1923-1930)*, Bengi Yayınevi, İstanbul 2007.

ARI, Kemal, *Büyük Mübadele, Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 4. Baskı, İstanbul 2007.

ERDAL, İbrahim, *Mübadele (Uluslaşma Sürecinde Türkiye ve Yunanistan 1923-1925)*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2006.

GÖKAÇTI, Mehmet Ali, *Nüfus Mübadelesi Kayıp Bir Kuşağın Hikâyesi*, İletişim Yayınları, İstanbul 2005.

İPEK, Nedim, *Mübadele ve Samsun*, TTK. Basımevi, Ankara 2000.

KURTULGAN, Kürşat, *Balkan Muhacirlerinin Konya Vilayetine İskânı*, Çizgi Kitabevi, Konya 2010.

ÖNDER, Selahattin, *Balkan Devletleriyle Türkiye Arasındaki Nüfus Mübadeleleri (1912-1930)*, (Ankara Üniv. Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir 1990.

YILDIRIM, Onur, *Diplomasi ve Göç Türk-Yunan Mübadelesinin Öteki Yüzü*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006.